

Gert Ljungné

Så minns jag Munkabo och Stenestad 1942 - 1947

I mina minnesanteckningar har jag valt att göra en vandring genom byn och byarna runt omkring på 1940 talet och då försöka minnas, så gott det går, vilka som bodde här och berätta händelser kring några av dessa personer. Jag bodde då i Munkabo och hade cirka en kilometer fram till byn. Det jag berättar har jag tagit från mitt häfte " Så minns jag Munkabo och Stenestad 1942 - 1947"

Det första huset man kom till var en av byns två butiker som fanns då. Den ägdes av Anna Lydahl. Det var en typisk lanthandel. I en sådan fanns det mesta som behövdes i ett hushåll på den tiden. Även en del övrigt som behövdes på ett litet jordbruk såsom spik, skruv, handredskap, räfsa, spade, lie, bethacka, hötjuga m.m. Utanför butiken stod en bensinpump av modellen med ett stort glas där uppe. När man skulle ha bensin pumpades det antal liter man skulle ha, först upp i glaset och tömdes sedan ner i tanken eller det kärl man ville ha det i. Så när kriget tagit slut och det åter fanns tillgång till bensin kunde man också köpa det där. Anna Lydahl expedierade själv i affären. Samtidigt hade hon hand om allt som skulle köpas in. Hon var en mycket duktig affärskvinna. Man brukade säga om henne att hon kunde expediera en kund i affären samtidigt som hon satt på kontoret och tog emot en annan beställning på telefon. Hon brukade också ha ett biträde till hjälp. Jag minns Agda Jönsson var en. Siri Mattsson (gift Olofsson) var en annan. Anna Lydahl var gift med Viktor Håkansson. Han hade tidigare haft taxirörelse där. Han var också, under kriget, engagerad med torvupptagning på Englaberga. Däremot minns jag inte att han arbetade i affären. Men det jag minns är att vi på vintern brukade ha snöbollskrig med honom, när vi gick i små och mellanskolan. Att med en välriktad snöboll slå hatten av Viktor, var en bravad att skryta med. Anna Lydahls affär övertogs 1946 av Stina och Stig Lambreús som fortsatte i lanthandels tecken.

I den trevägskorsning som finns där affären och småskolan låg, bodde också Johan Persson med hustrun Kalla och barnen Parker och Klary. Johans föräldrar, Pernilla och Petter Persson bodde i samma hus. Petter var en glad och pratsam man och det hände ibland att han stod ute vid vägen och språkade med någon, med ena kinden intvålad med raktvål. Han hade haft så bråttom ut att han inte hade hunnit raka sig färdig. Bredvid

Johan Persson hade Otto Nilsson sitt hus. Otto var skomakare, toffelmakare och sadelmakare, allt i ett. Han gjorde alltid nya tofflor till oss. Men på den tiden "bottnade" man om. Det betydde att man lämnade in sina tofflor när träbotten var uppsliten och nya bottnar spikades på det gamla lädret. Man kom på det sättet undan med halva kostnaden. På liknande sätt gjordes med skorna. När sulan eller klacken var uppslitna fick Otto ta hand om dem och byta det som behövdes. Eftersom han också var sadelmakare hade han ofta en "hög" av trasiga selar och tömmar, liggande på golvet i ett hörn av verkstaden. Otto brukade också laga våra fotbollar, när de sprack i sömmarna. Hade han inte tid till det eller inte ville, fick man köpa becktråd och själv göra arbetet. Otto hade också en annan viktig funktion i byn. Han var nämligen "barberare", ett arbete han brukade utföra på söndagsförmiddagen, till ett pris av femtio öre, för en klippning. Otto var ungar och byns ungdomar brukade gå in till honom, om kvällarna, för att prata och spela kort.

Mitt emot Ottos hus låg mejeriet. Där var Johan Andersson mejerist. Hans fru Svea hade hand om försäljningen av mjölk, grädde, smör och ost. Vi som levererade mjölk kunde köpa dessa produkter om vi lämnade en beställningslapp. Den tog Svea hand om och såg till att vi fick det vi skulle ha och noterade det. När månaden var slut fick vi betalt för den mjölk vi levererat till mejeriet. Avdrag gjordes för det vi hade köpt. Till mejeriet kom mjölkskjutsar från flera håll. Hästskjutsar, förstås. Jag minns Karl Berggren från Magleröd. Karl Persson kom från "lilla Klåveröd" och Oscar Carlsson från Klåveröd. Albert Andersson och Karl Andersson kom från Mosshult (Maglaby). Det fanns säkert flera. Mjölkskjutsarna brukade också utföra diverse bud i affärerna, detta åt de boende längs mjölkkrundan. Förutom dessa skjutsar körde alla, i närmaste omgivningarna, själva sin mjölk till mejeriet. Så gjorde vi från Munkabo. Vi brukade skifta med "grannen" Karl Nilsson, att köra dit.

I huset ovanför mejeriet bodde Magnus Nilsson med dottern Evy. Magnus hade för länge sedan råkat ut för en svår olycka och mist sitt ena öga. Mitt emot byggde Birger Olsson sitt hus. Det var 1943. Birger hade tidigare haft lantbruk. Nu blev han föreståndare för Lokalföreningen, lantmännens egen affär. Denna låg på andra sidan vägen, nästan mitt emot hans hus. Föreningen var mycket aktiv och växte mer och mer. Man hade kvarnrörelse för att mala olika sorters djurfoder. Man handlade med gödning, utsäde m.m. Senare inköptes en traktor och redskap till den. Även en tröska och en lastbil köptes in av föreningen, allt för att medlemmarna skulle få utfört olika tjänster. Valter Johansson var anställd där och utförde mycket arbete i bygderna omkring. Om vi vänder här och går tillbaka till Anna Lydahls affär, fortsätter upp i byn, har vi Petter Olssons hus på vänster hand. Han hade för länge sedan varit lantbrukare och var nu en gammal man. Emelie, en känd kvinna i byn, var hushållerska åt honom. Emelie var också och "trollade" för oss i skolan. Ovanför Petter Olssons hus bodde Alma och Nils Olsson. Nils var kyrkvaktmästare och fick utöver sina vanliga göromål också trampa orgeln när klockaren skulle spela. Alma som hjälpte till i kyrkan var också städerska i små och mellanskolan. I det ingick att elda i spisen, i skolsalen på morgonen, så det var

varmt när vi barn kom dit. Mitt emot deras hus låg fattiggården och ett hus som inrymde kommunalrum i en ände och en bostadsdel i den andra. I kommunalrummet avgjordes Stenestads öden fram till 1952. Då flyttade Stenestad från Kristianstad till Malmöhus län och slogs samtidigt samman med Kågeröds kommun. Jag kommer inte ihåg vilka som var med i kommunalstämman men jag kan tänka mig några personer, Ture Tuveesson, Johan Persson, Johannes Johansson, Herman Danielsson och Oscar Nilsson.

I bostadsdelen bodde familjen Alfred Lundkvist. Alfred var diversearbetare. Hos oss brukade han hjälpa till med olika göromål, när så behövdes. Alfred var också målare och brukade gå omkring på gårdarna och måla husen. Det var för det mesta rödfärg han använde. Han kokte själv färgen i en gammal tvättgryta eller liknande. Vi hade en gryta på Munkabo som var inbyggd i en liten backe som han brukade använda, dels när han målade till oss men också när han målade på andra ställen. Alfred var också mycket engagerad i hemvärnet, kanske beroende på att han i sin ungdom hade varit aktiv militär. Men jag tror att han har blivit mest ihågkommen för en helt annan sak. Alfred skrev dikter och visor. Det var många hem i Stenestad som fick en visa eller en dikt som han hade skrivit till en födelsedag eller någon annan bemerkelsedag. Han sjöng gärna själv för den eller de han hade skrivit för. När far fyllde sextio år fick han en visa och när vi flyttade från Munkabo, skrev han också en visa till oss. Han skrev även dikter om vår by, om kyrkan och annat. Alfred hade en bror som var bosatt i Osby och var "gåramålare". Han hette Johan Göing och han har målat av många av gårdarna i Stenestad. I det hus som vi kallade fattiggården bodde Betty Bergström och sedermera Emelie Jönsson. Där fanns också ett rum där man vävde och sydde lite. Jag minns att min mor var där och sydde täcke. Något jag tror hon lärde av Emelie. Huset fungerade inte nu som fattiggård, utan var mer ett hus i största allmänhet där man använde de bostadsutrymmen som fanns. På gårdsplanen vid husen fanns också ett så kallat "spruthus". Där förvarades en brandspruta stående på en vagn. Dessbättre användes den aldrig så att jag minns det.

I huset efter fattiggården bodde Svea och Arvid Andersson med barnen Ingalill, Karl-Erik och Gun-Britt. Huset är numera hembygdsgård. I huset därefter bodde Clara och Albert Andersson. Dessa hade flera barn och jag minns Signe, Edit (Karins mor), Agnes, Lillie, Henry och Nina som var yngst. Av Olga Olsson som bodde i andra ändan av huset minns jag inte så mycket. Men ett minne har jag av henne. Jag sålde ett år en jul-tidning som hette "Mors hyllning". När jag knackade på hos Olga och ville sälja en tidning, ville hon först inte ha, men hon bad att få titta i en. Artig som jag var, räckte jag fram en tidning. Hon bläddrade i den och stannade plötsligt upp, tittade en gång till och bad att få köpa den. Jag undrade lite försiktigt varför. Hon talade då om att det fanns en artikel om Lina Sandell, därför skulle hon ha tidningen.

Mitt emot detta hus låg smedjan där Ottmar Norén var smed. Det var till honom vi red eller körde med hästarna när det var tid att byta skor eller sätta broddar när det var vinter. Det var också Ottmar som utförde reparationer på maskiner och redskap när

något behövde värmas eller svetsas. Han hade en svets, en såkallad karbidsvets. Ottmar var en snäll man och skojade gärna med oss barn. På hemväg från skolan gick jag ibland in till honom och pratade med honom eller bara tittade på när han arbetade. Det var spännande att se när han slipade eller smidde och gnistorna stänkte omkring som tomtebloss. Ottmar hade också en grön "98 kubikare" motorcykel, liknande den jag en gång provkört. Jag frågade honom om den var till salu. Ja, Du kan få köpa den, svarade han. Men vad är priset, undrade jag? Du får köpa den för ett öre och dubbelt upp under 18 dagar, sade Ottmar. Jag tyckte det lät billigt. Ett öre första dagen - två öre nästa dag - fyra nästa och så vidare. Jag gick hem och räknade och förstod snart att det blev en alldeles för dyr affär för mig. Ottmar var som sagts, en skämtare. Intill Ottmars smedja bodde Eufemia Vallin. Hon var änka efter toffelmakare Johan Vallin. Hon hade hand om eldning och städning i storskolan. Eufemia var också hushållerska åt Ottmar och hjälpte honom med matlagning och städning.

I nästa hus bodde Olof Andersson med barnet Börje. På andra sidan låg ett litet hus som tidigare hade varit kyrkstall. Senare kom Stenestads andelstvättstuga att finnas där. Därefter har vi folkskolan eller Storskolan som den alltid kallades. I skolan finns i dag bibliotek och en samlingsal. En mycket viktig plats för bygden. Nästan mitt för skolan bodde Atala och Karl Nilsson. Dom var tidigare våra närmaste grannar på Munkabo. De fick lämna sin gå lilla gård sedan den nästan totalförstörts, vid en brand 1947. Tidigare bodde familjerna Nord och Lundkvist i deras hus. Nord arbetade som bagare hos Oscar Nilsson. Därefter kommer Oscar Nilssons affär. Huset byggdes 1933. Oscar hade själv börjat som bagare. Affären var i likhet med Anna Lydahls. En lanthandel där det mesta fanns att köpa. Oscar hade också en anställd. Han hette Gustav Zackow. Efter honom kom Olle Svensson som med tiden kom att bli en profil i Stenestad. Intill affären bodde Rut och John Olsson med barnen Iris och Kurt. Det var ett litet jordbruk och i boningshuset fanns Stenestads Telegrafstation. Det var Rut som hade hand om den, ibland tillsammans med någon anställd. På gaveln i huset fanns ett litet rum, dit dom som saknade telefon kunde gå och ringa eller andra när deras telefon var ur funktion. Vi fick också gå dit om det fanns telegram att hämta. Kurt hade kamera och var mycket intresserad av att fotografera. Han har under åren tagit många foton av händelser i Stenestad. John Olsson hade tidigare varit kyrkovaktmästare.

När vi passerat telegrafstationen är vi inne på den så kallade "gamla vägen" mellan Stenestad och Kågeröd. Lite längre fram, till vänster en bit från vägen ligger missionshuset, ett hus med mycket verksamhet under de här åren. Det fanns en missionsförsamling med många medlemmar. Föreningen hade regelbundna möten med olika predikanter. Dom aktiverade också oss ungdomar. Jag brukade gå dit en kväll i veckan under hösten och vintern. Jag var med i en juniorgrupp som höll på med träslöjd. Där lärde jag mig att såga med lövsåg. Vi gjorde bland annat små tavlor som vi betsade i brunt och sedan med hjälp av en glasbit tog bort en del av färgen för att få fram olika nyanser i tavlan. Josef Nilsson var vår lärare. Vi hade också en liten andaktsstund under kvällen.

Sakerna vi tillverkade såldes senare på en auktion som vi hade fram på våren. Pengarna skänktes till välgörande ändamål. En kväll när jag var där skulle Kurt Olsson fotografera oss i den lilla slöjdsalen som vi hade uppe på andra våningen. Jag tror att det var första gången jag var med om att bli fotograferad med blyt. Man hade en liten remsa av magnesium som man tände eld på. I samma ögonblick som magnesiumet flammade upp skulle fotografen ta kortet och det var inte helt lätt. Efter ett par försök lyckades det och vi fick senare ett kort. Frälsningsarmen brukade också komma på besök till missionshuset. Då kom det alltid mycket folk dit. Deras sång och musik var populärt. Jag minns Guldgrävarsången - Ovan där - och Pärleporten. Det var sånger som gick hem hos alla. För att få in pengar brukade frälsningsarmen sälja "åror". Det var en lottsedel av papp cirka 10 x 2,5 cm, med nummer på. Årorna fanns även i olika färger. Sedan hade man dragningar på dom. Eftersom dom var av tunn papp samlades dom in när dragningarna var över och användes igen vid ett annat tillfälle.

Fortsätter vi neråt gamla vägen passerar vi förbi Viktor Anderssons hus, likaså Alexander Nilssons. Lite längre fram bodde Mathilda och Elof Nilsson. Elof hade tidigare varit kyrkvaktmästare. När jag gick i småskolan brukade vi gå till Elofs skog och ha friluftsdag. Då passerade vi genom deras gård och man undrade alltid om man skulle få se Elof med det stora vita skägget. Jag minns också deras speciella skorsten. Den gick utvändigt på ena gaveln, ända nerifrån marken och upp genom taknocken. I nästa gård till höger om vägen bodde familjen Ida och Viktor Malmgren med barnen Margit, Kjell och Göte. Viktor var vår postman. Han cyklade varje dag ner till Kågeröd och hämtade posten som han därefter delade ut. Det var säkert ett tungt arbete. Postväskan var tung eftersom det var postmannens uppgift att även dela ut tidningar. Även backarna uppför åsen var tunga att sträva uppför. Vädret kunde också göra det besvärligt, särskilt under vintern. Senare skaffade Viktor en 98 kubikare som han körde med på sommaren och det underlättade mycket för honom. Viktor var en personlighet och det gick många historier om honom. Här är ett par han själv berättat för mig. Hans post-väska var som sagts tung. Till jul blev den extra tung med alla julkort i. I början av rundan läste han adresserna så att korten kom i rätt låda. Men i slutet var han inte så noga med det. Då brukade han, där det fanns en rad lådor, ta loss väskan från cykeln och tömma lite kort i varje låda. Så kan dom själva sortera, tyckte han. En annan liten episod han berättade. Eftersom all post inte kunde läggas ute i postlådan fick han ibland gå in och lämna den. Han gjorde så vid ett tillfälle och mottagaren tackade för brevet och undrade om han fick bjuda på en snaps. Jo tack, sa Viktor. Det kom fram ett glas och värden höllde upp, men bara halvt glas. Viktor som var glad för en snaps, påpekade detta och tillade - hela karlar tar hela supar. Jag vet det men jag ser dåligt, svarade värden samtidigt som han fyllde på glaset. Denna gång upp till absoluta "bredden", utan att spilla en enda droppe. Viktor funderade- hur kan man fylla ett glas så perfekt om man ser dåligt? Det kan tilläggas att personen i fråga var känd för att vara en aning sparsam.

Nedanför Malmgrens bodde far och son, Henrik och Oscar Ohlsson. Båda var diversearbetare som brukade hjälpa till på gårdarna när extrahjälp behövdes. Gården därefter tillhörde Ada och Karl Jönsson med döttrarna Ulla och Elsie. Karl hade också ett yrke vid sidan om sitt jordbruk. Han var taktäckare och lade halmtak. Halm var ett material som använts sedan länge till att täcka tak med och det fanns fortfarande en hel del halmtak kvar som behövde lagas eller läggas om. Mittemot bodde tvillingarna Anna och Samuel Olsson. Deras hus hade tidigare varit kommunens fattiggård. Längre fram vid den lilla trevägskorsningen bodde Anna, Bernhard och Margit Blixt i vänstra hus-halvan och Ellen Mosell med sonen Elof och dottersonen Börje Krok i den högra. Fortsätter vi vägen fram kommer vi till Nelly och Otto Svenssons gård. Otto var slaktare och kreaturshandlare. Han hade tidigare kört runt i bygden och sålt kött. Hans son Sven övertog gården och fortsatte också att köpa och sälja djur. Vidare vägen fram låg en liten gård, en bit in till höger, där bodde Otto Ohlsson, son till Henrik Ohlsson. Så går vi tillbaka till byn igen.

Kyrkan som ligger cirka 180 meter över havet är Skånes högst belägna och syns vida omkring. Kyrkan är liten men mycket vacker. Kay Hansén var präst och Olbers var kantor då. Vi brukade gå dit med skolan vid olika tillfällen. Ett tragiskt minne från den tiden är när vi skolbarn var där på en begravning, då en skolkamrat gått bort. Här vid kyrkan bodde Agda och Egon Thomasson med dottern Margit. Egon hade åkeri med både person som lastbilstrafik. Han körde själv personbilen och brukade ha någon anställd till lastbilen. Jag vet inte hur många privata bilar det fanns i Stenestad vid den här tiden. Dessutom var det nog inte så många som kunde köra under kriget, eftersom man inte fick någon tilldelning av bensin. Så Egon hade säkert mycket att göra. Vi anlidade honom någon gång när vi skulle åka till stationen i Norra Vram eller Kågeröd eller skulle till doktorn. Lastbilstrafiken var mycket transporter som hade med skogen att göra. Egon körde bland annat mycket åt ättiksfabriken i Perstorp och pappersbruket i Hyltebruk. Lite nedanför Egons hus låg Olga Hanssons (Fritiofs) gård. Där bodde också hennes far Hans Fritiof. Han hade varit i Amerika men återvänt till Sverige och bodde nu i en gammal skrotad buss eller järnvägsvagn. Hans, med sitt stora skägg var för oss barn en respektingivande man. Han kom till Munkabo och hälsade på då och då. Kom han vid middagstid sade han inte nej till att äta middag med oss. Han lät sig väl smaka och när han var mätt brukade han utbrista - Nu står det sig - ja min själ gör det så. Fick han så en cigarr till efterrätt blev han mycket nöjd. Så tog han sin käpp och gick tillbaka hem. Olga skötte sitt lantbruk tillsammans med en man som hette Hultgren, jag minns inte hans förnamn. Olga överlät sedan gården till en broder Albert med hustru Anna och sonen Arne. Olga flyttade senare till Viktor Zakows ställe vid Hult när denne och hans familj flyttade till Stenestad.

Förbi kyrkan på vägen mot Norra Vram låg Anthon Anderssons hus. Agne Bengtsson som också bodde där övertog huset sedan. Agne var skogsvaktare på Dragesholm. Han var idrottsintresserad och duktig fotbolls och bandyspelare. Agne var också med om att

bilda en idrottsförening i Stenestad. Lite längre fram, intill vägen, bodde Amanda Olofsson med sina barn Vive, Ebbe och tvillingarna Ally och Alices. Hennes övriga barn hade då flyttat hemifrån, tror jag. Amanda som tidigt blev ensam med sina små barn, hade ett arbetsamt liv. I huset mittemot bodde Johanna Jönsson.

Uppe i byn igen och vidare ner till Anna Lydahls affär går vi uppför backen på "nya" vägen mot Kågeröd. Gården till höger tillhörde Berta och Herman Danielsson med barnen Berit, Knut, Gunnar och Sigge. Lite längre fram bodde Anna och Erdin Johansson med sonen Valter. Det var också ett litet lantbruk men det var ovanligt på det sättet att stallen och logen låg ett stycke därifrån, kanske 300 meter. Erdin var murare och som sådan mycket noggrann. Anna och Erdin hade tandemcykel och kunde ibland ses komma cyklande i mycket god fart. Mittemot Erdins hus går vägen till Björknäs gård där Edit och Ture Tuveesson med barnen Karin och Inger bodde. Ture tog upp torv som användes som bränsle vid den tiden.

Byarna runt omkring.

Byarna omkring som jag också vill försöka skriva lite om blir mycket en uppräkningslista av namn. Det beror på att jag inte har så mycket minnen från en del av dessa människor. Om vi fortsätter där vi slutade vid Johanna Jönssons hus, på vägen mot Norra Vram så bodde familjen Kurt Ekberg och Teoder Larsson, nere till höger. Det var de enda husen som fanns på detta område då. Folkets Hus och ett par andra hus låg lite längre ner. På vägen mot Stubbaröd bodde familjerna Ludvig Jönsson, Johan Svensson och K.B.Nilsson. Inne i skogen bodde Amelie Persson, allmänt kallad "Per Svens Amelie". Hon bodde ensam i sitt lilla torp. Vänder vi tillbaka kommer vi så till Englaberga där familjen Johan Månsson bodde. Sonen Sven Tore som arbetade hemma hade bil ganska tidigt, minns jag. Vägen fram kommer vi till stora Killegården där Anna och Nils Persson bodde. Lilla Killegården med Hilda och Bernhard Olofsson och sönerna Olle och Hasse. Övriga hade flyttat hemifrån tror jag. Stora Lökagården där familjen Karl Jönsson bodde med barnen Börje, Sture, Anna-Lisa och Ella. På vägen mot Eninge bodde familjen Viktor Zakow med barnen Linnea och Elsie. Framme i Eninge bodde Ebba och Torsten Isberg med sonen John. Där bodde också Dagny och Rikard Johansson med barnen Inga, Sven och Kurt. På Kohus som ligger litet längre fram, bodde Gustav Nilsson. En liten by med några gårdar är Hult. Där bodde Åke Bengtsson, senare Bror Bengtsson med sönerna Gösta och Tom. Övriga hade flyttat hemifrån. I en gård intill bodde Bernhard Andersson. Han efterträddes av Herbert Ekstrand. På Hultahus som låg lite längre in bodde Johan Nilsson med barnen Jan och Ylva och senare, Folke Möller. På lilla Lökagården bodde Karl Nilsson.

Gårdarna kring Smedjebacken och Stubbaröd bildade också en liten by. Några av dem som bodde där. Olga Idh och Karl Ekberg, Paulina och Nils Petter Nilsson (han var fjär-

dingsman), Maja och Knut Kvist, Ragnar Andersson, Karli och Frits Nilsson, familjerna John och Karl Nilsson, Hanna och Oscar Ekberg och familjen Lennart Johansson. Vid "Gropaledet" en kilometer från byn mot Kågeröd, låg också några hus. Här bodde Magnus Kristoffersson i ett av husen och Matilda Rosenkvist med sonen Malte i ett annat. Vid "Gropaledet" går en väg bort till gamla Stenestadsvägen, där familjen Oskar Olsson bodde. Sonen Hugo som bodde hemma, arbetade i skogen tillsammans med sin far.

Vid vägen mot Klåveröd bodde Johan Jönsson och August Lundin. Johan Jönsson var en liten snäll farbror som vi ofta gick och hälsade på. Han berättade en gång en historia om Lundin. Lundin som var skräddare skulle sy en konfirmationskostym åt Johans äldste son. Skräddaren som inte hade särskilt bråttom fick inte kostymen färdig i tid. Men Johan hade fler söner så kostymen blev klar till nästa konfirmand i stället. I skogen bakom Johan Jönssons lilla hus fanns en barack som det ibland bodde skogsarbetare i, möjligen att det var nödhjälpsarbetare. Fortsätter vi vägen mot Klåveröd passerar vi Gryteröd där Inga och Bror Olsson bodde. Längre ner bodde Amelie Svensson med sonen John. Här ligger också en gård med namnet Munkabo där syskonen Henry, Gunnar och Calla Bengtsson bodde. Här låg också ett torp där August Nilsson och barnen Arvid och Alva bodde. Lite längre fram låg ett annat torp där Malte Rosenkvist tidigare hade bott. Nu äger Maria Went huset och det användes som sommarstuga. Familjen Hjalmar Isendahl från Landskrona hyrde den vid den tiden.

Vi vänder tillbaka till Byn igen. Där väljer vi vägen mot Klippan och tar till vänster vid lokalföreningen. Då kommer vi till Gärda och Petter Idoff med barnen Torsten och Alice. Vidare till Grönhult där Anna och Nils Persson med barnen Börje, Ebbe, Kajsa och Birgit bodde. Övriga barn hade flyttat hemifrån, tror jag. När Nils Persson lämnade Grönhult kom familjen Karl Augustsson dit. Börje och Bengt blev mina skolkamrater. Några yngre barn fanns också, Stina, Mats och Lars. Tillbaka till Byn igen fortsätter vi på Klippanvägen. Ett stycke utanför Byn bodde Janne Jönsson efter han lämnat Solbacka som låg strax före. Innanför hans gård ligger en liten gård där Nils "Täckare" Svensson bodde. Nils var taktäckare. Han lade halmtak, därav namnet. För mig kom han att framstå som en djurvän. Jag skall förklara varför. Det var så att man på den tiden, vid vissa tillfällen, hade besvär med alltför mycket kråkor och skator. För att råda bot på problemet betalade man för ägg och ungar som man sedan lämnade in, vart minns jag inte. Vi pojkar såg en chans att tjäna en slant. På våra raider runt i jakten på att hitta ägg och ungar, kom vi även till Nils Täckare. Eftersom skatboet fanns i hans trädgård, knackade vi på dörren och frågade om lov att plocka äggen. När Nils lyssnat färdigt sade han. - Ni får gärna ta dom, men Ni får vänta till ungarna kan flyga. Sen får Ni ta dom så mycket Ni vill. I verkligheten betydde det att vi inte fick lov att röra boet. För när ungarna väl kunde flyga, hade vi inte så stora möjligheter att fånga dem.

Vi fortsätter vägen fram. Till vänster bodde Dela Wernberg. Hon hade tidigare haft café i sitt hus. I skogsbacken bakom Delas hus byggde Dragesholm ett hus avsett som bostad åt jägmästaren. Den första som jag kommer ihåg som bodde där var en Dansk som hette Ussing. Nästa gård på vänster sida tillhörde Anthon Melander. Senare köpte Greta och Erik Olsson den

Vägen till höger går in till Dalhem. På vägen dit passerar Ängslund där Oscar Friberg bodde. Vid Ängslund hade funnits en dansbana men det var före min tid i Stenestad. Längre fram bodde Hulda och Josef Nilsson. Det var där jag fick låna och köra motorcykel för första gången i mitt liv. Det var Kurt Olsson och Agne Jönsson som lånade ut sina 98 kubikare. I huset till vänster, före Dalhem, bodde målare Falk. Han var hos oss och målade och tapetserade, när vi kom till Munkabo. På Dalhem bodde Greta och Erik Svensson. Erik Petter som var hans vanliga namn hade tagit över gården efter sin far Petter Svensson. Han hade också ärvt sin fars yrke som var slaktare och kreaturs-handlare. Förbi Dalhem och uppe på backen bodde Malin och Oscar Lindberg med döttrarna Olga, Edit och sonen Edvin. Edvin var intresserad av hundar och hade några stycken. Innan vi lämnade Munkabo skulle vi göra oss av med vår hund. Eftersom vi kände Edvin var det naturligt att gå dit och lämna Lord som vi hade haft i många år. Jag minns hur han tittade efter oss när vi gick vår väg därifrån. Så småningom lämnade Edvin hunden vidare till Klippan. Under transporten dit gjorde man ett uppehåll för att rasta honom. Då tog Lord sin chans. Han försvann från sin nye ägare och återvände dit han alltid hade varit, nämligen till oss. Efter det fick han stanna hos oss så länge han fanns.

Vi vänder tillbaka till Melanders gård. Fortsätter till höger och ser gården Solbacken till vänster. Där bodde Janne Jönsson och efter honom kom Frida och Henning Nilsson dit. Vi kommer förbi Nils Johanssons hus till vänster. Till höger ligger Edit och Hjalmar Olssons gård med barnen Brita och Erik. Nu är vi framme i Gålarp. Där bor familjen Erik Eriksson med sonen Sune (äldre barn utflyttade) och Astrid och John Johansson. Längre fram mot Dragesholm ligger Adolf Jönssons hus till höger och Henrik Forsells till vänster ett stycke in i skogen. Tillbaka till Gålarp vänder vi till vänster och går mot Klöva. Först ser vi Bonde Zakrissons lilla gård till höger och sedan passerar vi Johanna Jönssons hus. Lite längre fram ligger Klöva Mölla. Det var hit man körde med sin säd för att få den mald. Möllan ägdes och drevs av Gundeberg och Nils Jönsson med dottern Ingrid. Det finns ett "dämme" i Klövabäcken som rinner här, så man kunde samla vatten och driva kvarnen med en vattenturbin. Men det fanns också en råoljemotor att använda när vattnet sinade. Ovanför möllan bodde Edla och Axel Andersson på en gård som liksom många andra ägdes av familjen Wendt i Perstorp. Vidare uppåt kommer vi till Henny och Herbert Jönssons gård med barnen Kerstin, Eskil och Ingemar. I ett undantagshus bodde Herberts föräldrar Agda och Johan Jönsson med sonen Agne. I en gård i skogen ner mot Forsby bodde muraren Henry Andersson. Senare köpte Finni och Arvid Olsson gården. Tillbaka till Herberts och vidare kommer vi till Holmahus.

Den ägdes också av Wentarna men brukades av Sigfrid Sörensson med barnen Jonny och Birgit. När vi passerat Sörenssons gård till höger ut på vägen som går till Bonnarp och Magleröd

Magleröd är också en By för sig med många små gårdar och hus. Den största är Maglerödsgården. Också den tillhörde familjen Wendt. Den brukades då av familjen Gottfrid Johansson och sedermera av Nils Persson som flyttade dit från Grönhult. På vägen uppåt passerar vi Anna Anderssons lilla gård. Anna som själv brukade sin gård bodde tillsammans med systemen Elin. Längre upp i Magleröd där gamla Maglerödsgården en gång legat går en väg till höger in i skogen. På ett litet torp där bodde familjen Elsa och Nils Engkvist med barnen Frida, Elsie och Tage. Längre fram till höger, en bit från vägen bodde familjen Adam Johansson (Bror Johanssons hem) och Aron Hallberg till vänster. Vidare till vänster finns Alfons Anderssons och till höger Greta och Ivar Andersson med sonen Inge. Vidare fram till höger bodde Familjen Selma och Harry Persson. Ner i backen bodde familjen Curt Pryts. Längre fram bodde Familjen Rika och Herman Engkvist med sonen Hugo. Ett stycke därifrån bodde syskonen Hanna, Per och Yngve Engkvist. I närheten bodde också Ivan Andersson. I samma hus bodde Gunnar och Margit Andersson med barnen Berit och Stig. Ytterligare något torp fanns längre in i skogen men jag minns inte vilka som bodde där.

Tillbaka till Maglerödsgården fortsätter vi mot Gålarp. Till vänster ett litet torp där Finni och Arvid Olsson bodde. På avstånd ser vi Elsa och Anton Svenssons Nygård med sonen Harry och fosterdotter Ingrid Andersson. Harry arbetade på gården och övertog den senare. Nygård var ett modernt och välskött jordbruk. Dom hade utöver mjölkmaskin också en egen stationär tröska som drevs med en vandringsmaskin. Harry köpte bil tidigt, en Ford V 8 tror jag. Harry tog senare sin mors flicknamn Bauer som nytt efternamn. Vi går förbi Jean Svenssons lilla gård, vidare ner förbi Berta och Johan Danielssons hus med barnen John och Maj-Britt. Johan var taktäckare. Bakom Danielssons hus, inne i skogen bodde Aron Andersson. Aron var snickare och brukade åta sig sådana sysslor. Han var också mycket intresserad och engagerad i hemvärnet tillsammans med Alfred Lundkvist. Aron var materialförvaltare och hade hand om hemvärnets förråd av kläder m.m. Lite längre fram och till höger ligger Björkås. Där bodde Olga och Johan Larsson med barnen Ottie, Stig, Elsie, Kjell och Anders som var fosterson. Johan hade hönseri. Sålde mycket ägg och kläckte också kycklingar på våren. I gården intill bodde Nils Lövestedt. Johan Larsson köpte den senare. Boden, där Brita och Ove Johnsson med barnen Marianne, Solbritt och Maj-Lis bodde. Ägare till gården var Wendt. Det hade varit affär där tidigare, därav namnet. Så kommer vi till Beata och Ivar Knutsson och vidare till Julia och Karl Berggren med sonen Bertil och barnbarn Gösta. Så har vi gått rundan och är framme i Gålarp och vidare till Stenestad.

Gårdar

De flesta gårdarna här uppe var såkallade familj jordbruk. Den största var Dragesholm som ägdes av Elsa och Otto Bennet med barnen Louise, Eva och Agneta. På Dragesholm hade man bland annat en mycket omfattande fårskötsel. Men eftersom det också fanns mycket skog var det skogsbruket som dominerade. Jag kommer ihåg att man hade en ponnyhäst och en liten "Gigg" som användes till att skjutsa barnen till skolan med. Kjell Malmgren eller Stig Larsson körde ibland. Dragesholm ägde också några gårdar och torp runt omkring. Grönhult, Bengtstorp, Solbacka och Kohus var några

Oregården var en annan större gård, ägd av Calla och Johan Persson. Det var skogen som dominerade även där men man hade också mjölkkor. Kor som jag passade en månad (sommaren 1947) när ordinarie skötaren Börje Andersson hade semester. Det var mycket tidiga morgnar när jag skulle in i "Orekrogen" och hämta hem korna till mjölkning. Djuren skulle vara i stallen när Johan kom ut vid sextiden på morgonen. Smedjebacken var kanske inte så stor men tillhörde ändå de kända gårdarna. Där bodde Hilda Johansson med sonen Johannes. Hilda hade tidigare varit lärarinna. Johannes som drev jordbruket var också engagerad en del i det kommunala och kyrkliga arbetet.

När jag går förbi Smedjebacken avslutar jag rundan i den bygd som var min hemby under några år.

Stora Munkabo, Stenestad år 1943 Gert Ljungnérs föräldragård